

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 381/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného advokátom Mgr. Martinom Pohovejom, advokátska kancelária, Námestie Martina Benku 15, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 2/2016 z 12. januára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 2/2016 z 12. januára 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podal na sťažovateľa obžalobu pod č. k. VII/1 GV 164/12/1000-638 z 25. septembra 2014 na Špecializovanom trestnom súde, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) pre podozrenie zo spáchania 9 skutkov právne kvalifikovaných ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné. Písomným podaním z 29. decembra 2015 podal sťažovateľ voči senátu tohto súdu konajúceho v jeho trestnej veci vedenej pod sp. zn. BB-3T 32/2014 v zložení [REDAKOVANÉ] ako predseda senátu a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ako členovia senátu námietku zaujatosti podľa § 31 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Špecializovaný súd svojím uznesením sp. zn. BB-3T 32/2014 30. decembra 2015 rozhodol o námietke zaujatosti podanej sťažovateľom tak, že členovia senátu tohto súdu v zložení [REDAKOVANÉ] ako predseda senátu a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ako členovia senátu nie sú vylúčení z vykonávania úkonov v trestnej veci vedenej aj proti sťažovateľovi pod sp. zn. BB-3T 32/2014. Najvyšší súd svojím napadnutým rozhodnutím zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-3T 32/2014 z 30. decembra 2015. V ostanom podal sťažovateľ na ústavnom súde sťažnosť.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti poukázal na to, že *«V inej trestnej veci vedenej na Špecializovanom trestnom súde, pracovisko Banská Bystrica pod sp.zn. BB-3T/19/2014 senát v zložení z predsedu senátu [REDAKOVANÉ] a sudcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zo dňa 28.07.2014 súd rozsudkom schválil podľa § 334 ods. 4 Tr.por. dohodu o vine a treste medzi prokurátorom UŠP GP SR a obvineným [REDAKOVANÉ], predmetom ktorého boli dva skutky a to 1/ zločin Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny podľa § 296 Tr.zák. (zák. č. 300/2005 Z.z.), pod bodom 2/, 4/-7/ trestný čin Vražda formou spolupáchateľstva sčasti dokonaný, sčasti v štádiu pokusu podľa §§ 9*

ods. 2; 8 ods. 1; 219 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), j) Tr.zák. (zák. č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z.).

V rámci výrokovvej časti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp.zn. BB-3T/19/2014 ku skutku pod bodom 1/ je konštatovaná moja vina zo spáchania zločinu Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny podľa § 296 Tr.zák., pričom je presne uvedené: „od roku 1999 až do súčasnosti... pôsobí zločinecká skupina, ktorej členovia sa označujú ako „Sýkorovci“..., v ktorej dlhodobo... pôsobí na najvyššej riadiacej úrovni [REDAKOVANÉ]..., ktorý zadáva príkazy, koordinuje a usmerňuje jemu podriadených členov zločineckej skupiny. ».

Podľa názoru sťažovateľa „Predmetné konštatovanie súdu, že som bol členom zločineckej skupiny je v rozpore so zásadou prezumpcie neviny podľa § 2 ods. 4 Tr.por. a naruša zásadu podľa ktorej sudca nielenže musí byť subjektívne nezaujatý, ale musí sa takým aj objektívne navonok javiť. V mojom prípade však senát Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica ešte pred rozhodnutím o vine v uvedenom rozhodnutí vyslovil názor, že som spáchal trestný čin, pre ktorý som v trestnom konaní sp. zn. BB-3T/32/2014 stíhaný len ako obžalovaný.“.

V závere sťažovateľ poukázal aj na iné trestné konania vedené pred špecializovaným súdom pod sp. zn. BB-3T/44/2012 a sp. zn. BB-3T/42/2014, v ktorých mal tento súd v rovnakom zložení senátu dospieť k rovnakému záveru o vine sťažovateľa taktiež vo vzťahu k iným obvineným.

V dôsledku uvedeného sťažovateľ uzatvára, že „Namietany senát Špecializovaného trestného súdu nespĺňa predpoklady tak subjektívnej ako ani objektívnej nestrannosti, konaním porušil princíp prezumpcie neviny a moje právo na spravodlivý súdne proces ako aj právo na obhajobu garantované tak dohovorom ako aj ústavou, pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky nesplnil svoju revíziu povinnosť v konaní o mojej sťažnosti, kde zásahu do môjho základného práva na spravodlivý súdny proces a nestranný súd garantované Ústavou Slovenskej republiky v čl. 46 ako aj Dohovorom o ochrane základných ľudských práv a slobôd v čl. 6 ods. 1, 2 nezabránil.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/32/2014 zo dňa 30.12.2015 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tost/2/2016 zo dňa 12.01.2016 ako aj konaním, ktoré im predchádzalo bol porušený princíp prezumpcie neviny garantovaný čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj základné právo sťažovateľa Róberta LALIŠA na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom garantovaným čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa § 56 ods. 2, 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov zrušuje Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tost/2/2016 zo dňa 12.01.2016 a vec vracia na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] pre porušenie jeho základných práv a slobôd podľa čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 20.000 Euro.

Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa priznáva sťažovateľovi náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 254,88 Euro... , ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa do 15 dní odo právoplatnosti Nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

7. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

8. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

9. Zmysel a účel princípu subsidiarity treba vidieť v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Inými slovami, ústavné súdnictvo v individuálnych veciach je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (IV. ÚS 133/09, I. ÚS 341/09). Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (III. ÚS 149/04). Inými slovami, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (IV. ÚS 62/08, I. ÚS 279/09).

10. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a taktiež aj zo strany súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia (III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

11. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. O podstatnú chybu konania ide aj vtedy, ak sa na konaní zúčastnil orgán, ktorý bol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v danej veci (§ 31 Trestného poriadku). Obžalovaný môže navyše napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, ak sa domnieva, že v jeho veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený

z vykonávania úkonov trestného konania [(§ 317 ods. 1 Trestného poriadku, § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku v spojení s § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku) m. m. I. ÚS 278/2009, I. ÚS 279/2009, IV. ÚS 234/2011, I. ÚS 309/2015].

12. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bude mať v ďalších štádiách trestného konania k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu ním označených práv, o ktorých po ich uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť vecne príslušné všeobecné súdy. Za týchto okolností by prijatie sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Inými slovami, nevyužitie niektorej z možností ochrany označeného práva nemožno nahrádzať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy). Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2015